

INDUSTRIJSKA REŠEVALNA ENOTA KLOR

Klor Industrial Rescue Unit

Boris Kreže*

UDK 614.8:504.054

Povzetek

V članku predstavljamo organiziranost in delovanje industrijske reševalne enote Klor (IRE Klor), ki kot specializirana enota URSZR deluje v hrastniški družbi TKI Hrastnik d. d. Namenjena je za reševanje ob nesrečah s klorom in drugimi jedkimi snovmi. Pojasnjeni sta namembnost in organiziranost enote ter način njenega aktiviranja in delovanje.

Abstract

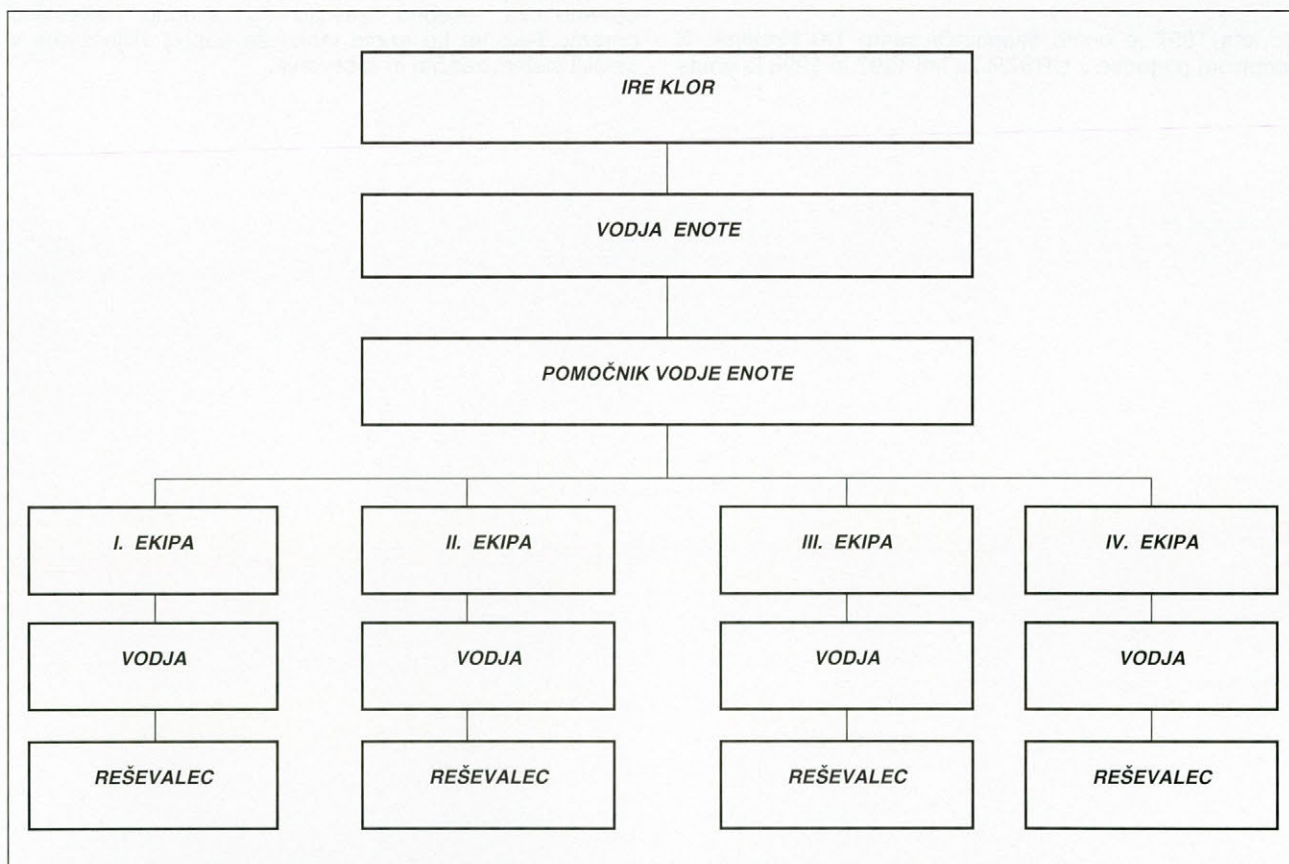
The contribution presents the organization and functioning of the Klor Industrial Rescue Unit (IRE Klor), a special unit of the Administration for Civil Protection and Disaster Relief, organized and operating within the scope of the company TKI Hrastnik d.d. in Hrastnik. Its purpose is to conduct rescue activities in the event of chlorine disasters and accidents with other corrosive substances. The organization, manner of activation and functioning of the unit are presented.

Ob besedi kemija si najprej predstavljamo šop dimnikov, iz katerih se vali različno obarvan dim in si mislimo, zakaj pravzaprav rabimo to kemijsko industrijo, ki nam ogroža zdravje in uničuje naravno okolje. Po kratkem premisleku nam postane jasno, da brez kemije nimamo pogojev niti za normalno preživetje, kaj šele za vse drugo ugodje, ki nam ga nudi sodobna družba. Klor, npr., je zaradi svojih lastnosti v naravi le v spojinah z drugimi elementi. Te spojine so v zemeljski skorji, rekah in morjih kot natrijev klorid (kuhinjska sol), v krvi, koži in zobeh. Klorovodikova kislina ima pomembno vlogo pri prebavi. Za izdelavo različnih predmetov in snovi je treba iz osnovnih surovin (kuhinjska sol) najprej pridobiti klor, ki se pozneje uporabi pri proizvodnji plastičnih mas, zdravil, kemikalij za pripravo pitne vode idr. Nesreča s klorom se lahko zgodi pri proizvajalcu, med prevozom in pri končnem uporabniku. Na

podlagi količine nevarnih snovi so pripravljene ocene ogroženosti in ukrepi, ki so potrebni v primeru nesreče, da bi bile posledice čim manjše.

Predstavitev IRE Klor

Ko se je leta 1962 v Sloveniji začela proizvodnja klora, se je pojavila tudi potreba po posebej usposobljenih ljudeh, ki bi znali strokovno, pravilno in brez večje nevarnosti zase in okolico odpraviti vzroke oz. omiliti posledice uhajanja klora v atmosfero. Tako je bila ustanovljena posebna ekipa reševalcev, ki so bili usposobljeni in opremljeni za hitro posredovanje v primerih uhajanja klora. Do leta 1995 je bila enota v glavnem samo za potrebe tovarne in njenih porabnikov. Po uspešni republiški vaji KLOR 85, v kateri je

Slika. Organiziranost industrijske reševalne enote Klor
Figure. Organizational structure of industrial rescue unit Klor

med drugimi sodelovala tudi IRE Klor, smo začeli razmišljati, da bi enoto vključili v takratni sistem zaščite in reševanja, najprej na lokalni in pozneje še na republiški ravni. Zaradi kadrovskih sprememb in sprememb sistema zaščite in reševanja je enota šele leta 1995 postala republiška specializirana enota sistema zaščite in reševanja za ukrepanje v primeru nesreč s klorom in drugimi jedkimi snovmi.

Enota posreduje ob nesrečah s klorom pri porabnikih, npr. upravljalcih vodovodov in bazenov, v kemijskopredelovalni industriji (celuloza, papir, farmacija) ter nesrečah, ki so se zgodile med prevozom klora po cestah in železnicah. Enota je tudi usposobljena za ukrepanje ob nesrečah z jedkimi negorljivimi anorganskimi snovmi (lugi, kisline, raztopine soli).

Naloge IRE Klor so:

- varna preprečitev neposrednih vzrokov puščanja
- omilitev vplivov že razlite nevarne snovi za ljudi in okolje
- sanacija ogroženega območja nesreče.

IRE Klor šteje 18 članov. Ima svojega vodjo, pomočnika in štiri ekipe s po štirimi reševalci, od katerih je eden vodja ekipe. Organizacijska shema je na sliki.

Aktiviranje ekip poteka s pomočjo pozivnikov ali po telefonu. Vedno obvešča vodja enote ali njegov pomočnik, ki glede na prvo oceno po prejetem sporočilu določi število reševalcev oz. ekip za intervencijo. (Za območja petih občin v Sloveniji, tudi Hrastnik, je 1. septembra 1998 začel veljati poseben znak za alarmiranje ob neposredni nevarnosti nesreče s klorom; UL RS št.54/1998.)

Do leta 1997 je enoto financirala samo TKI Hrastnik. S podpisom pogodbe z URSZR za leti 1997 in 1998 je enota

glede na načrt izobraževanja in merila za opremljanje enot od URSZR prejela materialna in finančna sredstva.

Reševalno opremo (osebno in skupno), ki jo imamo na voljo, delimo glede na namen uporabe na dva dela, na plinsko in tekočo. Plinska oprema je zastarela, zato jo bo treba nadomestiti z novo. Oprema za prečrpavanje in preprečevanje iztekanja je glede na izkušnje v glavnem narejena oz. prirejena v TKI in jo še dopolnjujemo.

Delo IRE Klor

Izobraževanje enote poteka po letnih programih teoretičnih in praktičnih vaj, ki so v sklopu izobraževalnega programa za enote CZ in našega programa. Vaje so dvakrat na mesec. Letos je bilo osem intervencij v različnih krajih Slovenije (šest nesreč s klorom, dve prečrpavanji klorovodikove kisline).

Najpogostejši vzrok za intervencijo IRE Klor pri porabnikih klora (vodovodi, komunalna podjetja, bazeni) so korodirani ali mehansko poškodovani ventili na klornih jeklenkah. Ti se ob zamenjavi jeklenke odlomijo ali pa se ne dajo zapreti.

Tako jeklenko navadno zatesnimo na kraju samem. Poškodovano v posebni plinski komori pripeljemo v TKI Hrastnik, kjer jo varno izpraznimo.

Sklep

IRE Klor je enota z dolgoletnimi izkušnjami. Sedež ekipe je v kemični tovarni, ki ima naprave in sredstva za varno nevtralizacijo klora in drugih jedkih snovi (anorganske kisline in hidroksidi).

Naloge IRE Klor v prihodnosti so stalno strokovno izobraževanje reševalcev, opremljanje enote z modernejšo opremo za osebno zaščito in skupno reševalno opremo. Tako se bo enota lahko še naprej vključevala v celovit sistem zaščite in reševanja.